

ПІОНЕР

1-1012

П І О Н Е Р Ї В О Ж А Т И Й

8 квітень 1935 р

Гітнер ВОЖАТИЙ

В-во УЖКЦ(б)У "Комуніст"

Є. Радін

Директор харківського державного театру російської драми

ДОБРЕ ОБСЛУГОВУВАТИ ДІТЕЙ — ЗАВДАННЯ ВСІХ ТЕАТРІВ

Ухвала ЦК КП(б)У вказала театрам УСРР на неприпустимість недбалого ставлення до художнього виховання дітей і запропонувала всім театрам, що працюють для дорослого глядача, включити в програму своєї роботи обов'язковий розділ художнього обслуговування дітей (ранкові спектаклі, спеціальні п'єси для дітей і т. ін.).

Завдання дуже почесне й досить відповідальне. Досвіду у нас не було й правильно розв'язати це завдання можна було лише при наявності величезної уваги, бажання всього колективу театру.

Ми вирішили почати цю роботу, встановивши зв'язок з харківським палацом піонерів, де можна було нам багато чого навчитися у працівників, які працюють спеціально на ділянці позашкільної освіти й виховання дітей, і нашими силами допомогти їм у цій роботі. Крім того, ми вирішили створити в самому театрі групу акторів, об'єднаних щирою і гарячою любов'ю до цієї справи, які по-справжньому взялися б за реалізацію цього почесного завдання.

Ми цю роботу розглядали й розглядаємо, як одне з першочергових завдань, як одну з найважливіших ділянок усієї нашої діяльності. Організаційно це здійснюється в «Бюро юнацької роботи», яке скла-

дається з 10 добровільців-акторів і очолюється керівництвом театру.

Що ми зробили в цьому напрямку в минулому році?

Поставили п'єсу Островського «Не все коту масляница».

Систематично обслуговували дітей у вихідні дні спектаклями основного репертуару театру («Горе от ума», «Ревизор», «Чудесный сплав»), і систематично допомагали палацу піонерів у розробленні матеріалів по організації художніх гуртків, студій і т. ін.

Заслужений діяч мистецтва Н. В. Петров — художній керівник театру російської драми.

Це було тільки початком роботи і намітило лише шляхи для великої роботи в поточному сезоні.

В цьому році стояло завдання — обслуговувати дітей, головне молодшого віку. Для цієї мети театром була ухвалена до постанови п'єси для дітей молодшого віку «Мік» — Шестакова.

До початку роботи театру над

цією п'єсою вона була прочитана й пророблена у 5 школах (12, 37, 40 і школи заводу «Серп і Молот»). Слухали її й обговорювали діти 1—3 класу. Цінні вказівки дітей багато в чому допомогли режисурі театру добре справитися з своїм завданням.

Спектакль користується величезним успіхом. Щоб краще обслуговувати дітей, театр разом з палацом піонерів організує зараз цілий ряд виїздів з цим спектаклем до робітничих клубів.

Робота навколо спектакля (на антрактах діти під керівництвом чергових членів «бюро юнацької роботи» малюють декорації, типаж, пишуть рецензії, вивчають пісню Міка), — дала величезну кількість цінного матеріалу. Над чим працює зараз театр? Організація дитячого активу навколо театру, дитячої конференції глядачів, перегляди, методична допомога керівникам драмгуртків, участь у журі дитячих олімпіад, художня консультація, керівництво деякими гуртками, допомога в доборі репертуару для гуртків, видання збірника репертуару, колективна робота молодих акторів театру разом з дітьми над новими п'єсами, видання спеціальних лібретто, популярних підручників на теми: а) як зробити грім, б) як організувати майданчик-сцену в житлокоопі, в) як зробити бу-тафорію і т. ін. — ось робота театру в галузі обслуговування дітей. Усю цю роботу театр проводить у щільному контакті з палацом піонерів.

Навчються танцювати (Київ, піонерська кімната по вулиці Свердлова, № 3).

М. Розенберг

РОБОТА ТЕАТРАЛЬНОГО БЮРО

Щоб краще обслуговувати дітей, планувати відвідування, організувати глядача, художній відділ палацу утворив театральне бюро.

У своїй практичній роботі бюро має щільний зв'язок з кожним театром щодо добору репертуару, проведення театром роботи перед початком вистави і в антрактах (вступне слово, обговорення після вистави, творчі зустрічі). Театри повідомляють бюро про наступні вистави і воно на почат-

ку кожного місяця випускає налендар вистав на місяць, де чітко зазначено, якому саме контингенту дітей відповідає та чи та вистава.

Крім того, організатори бюро мають щільний зв'язок з кожною школою, районом. Це допомагає практично реалізувати план.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЮНОГО ГЛЯДАЧА

Бюро має на обліку актив ребят, вожаких, що добре зуміли організувати масові культпоходи в школах.

Квитки, які продає каса, дійсні лише для дітей; керівники одержують спеціальні квитки залежно від контингенту відвідувачів та їх кількості.

Каса продає квитки лише школам, житлокоопам організовано, але останнім часом маємо вже масові закупівлі вистав цілими районами, заводами.

Бюро провадить чіткий облік відвідування театрів, маючи особисті картки на кожну школу, дитячий будинок, житлокооп. Крім того, юному глядачеві роздається «листок вражень», де він зазначає найцікавіші або незрозумілі місця після вистави. За 10-11 днів глядач одержує відповідь на свої запитання.

Хібою в організації глядача є те, що театри відвідує певний контингент школярів. Школа провадить ще недостатню роботу, щоб охоплювати ВСІХ дітей.

На 1 квітня 1935 року театри міста відідало близько 130.000 дітей, з них під час весняної перерви (з 20-III по 1-IV) на 29 ранкових виставах було 30.000 ребят.

РЕПЕРТУАР ТЕАТРІВ

По окремих театрах з добором репертуару у нас ще не все гаразд. Іноді п'єси замінюються за 2-3 дні до вистави, а це відбивається на своєчасному доведенні репертуару до глядача. Протягом двох років театр опери та балету показує дітям лише «Запорожець за Дунаєм» та «Євгеній Онєгін», лише один раз дали дітям «Ріголетто» та «Сплячу красуню».

Вистави театру «Березіль» («Загибель ескадри», «Хазяїн», «Криголам», «Мартин Боруля», «Смерть леді Грей», остання —

Режисери вистави «Мік». (Зліва направо М. П. Малінін, А. С. Шац, В. В. Еренбург (Харків).

«Платон Кречет») мали великий успіх. Театр практикує в роботі з дітьми ОБГОВОРЕННЯ ВИСТАВ, ЕКСКУРСІЇ ЮНИХ ГЛЯДАЧІВ ЗА СЦЕНУ для ознайомлення з технікою декоративного оформлення, ТВОРЧІ ЗУСТРІЧІ і т. д.

Театр «Березіль» готує спеціальну виставу для дітей «Принц Лутоня».

Театр російської драми подає дітям цікавий репертуар. З великим задоволенням дивляться вистави «Горе от ума», «Интервенция», «Чапаев», «Не все коту масляница», «Егор Булычев», «Вагрова ночь». Театр випускає спеціальні лібретто для дітей, зразково обслуговує дітей під час антрактів. Кращі актори чергують під час антрактів, коли не беруть участі у виставі.

Театр революції на ранкові вистави дає «Маруся Шурай» («Ой, не ходи, Грицю»), «Майстри часу», «Коварство і любов», «Після балу»; остання прем'єра для учнів старших класів «Птахи та комахи».

ТРОМ дає ребятам «Продовження буде», «Жартівники», «Відважний боягуз», «Чудесний сплав».

Цирк забезпечує необмежену кількість ранкових вистав з кращою цирковою програмою.

Якщо не все ще гаразд з репертуаром для дітей старшого віку, то зовсім не вистачає його для дітей молодшого віку. Обмежений репертуар ТЮГ'у для дітей цього віку—«Сказка о царі Салтане», «Хмурова Устя» та «МІК» у театрі російської драми не можуть задовольнити велику кількість дітей молодшого віку.

Зараз, підбиваючи підсумки першого року нашої роботи, перед нами особливо постає питання про розгортання масової роботи, роботи в школі над виставою. Нам разом з театрами ще треба багато попрацювати над залученням педагогів та вожатих разом з піонерським активом та батьками, щоб забезпечити цілковите виконання ухвали партії про художнє обслуговування дітей.

Ляльковий ТЕАТР

За 5 років своєї роботи український показовий ляльковий театр став закінченою високо-художньою одиницею. Він користується великим успіхом серед дітей і дорослих. Лялька в руках майстра-актора обертається на живу істоту. Вона бавить дитину, розважає її, примушує плакати і сміятися разом з нею, і головне—навчає дитину. Вона дає їм бадьору зарядку, організуючи їх дозвілля.

На протязі року відбулося 306 виступів виключно за межами театру. Театр їздив по області (Полта-

ва, Краснокутський район), по Харкову (ХЕМЗШ, ХТЗ, околиці Харкова) і по Україні (Київ, Кременчук, Черкаси, Золотоноша, Сміла і ін.). Театр виступав у пионерських таборах, санаторіях, дитячих закладах, у колгоспах на полі, на майданчиках і ін. 200.500 глядачів-дітей і дорослих дивились на вистави нашого театру. В боротьбі за художню якість своєї продукції театр випустив такі прем'єри, «Коньок-Горбуньок» Ершова і «Три товстуні» Юрія Олеші, що користуються величезним успіхом серед дітей. Ці вистави відзначаються високою майстерністю акторської гри і художньою культурою театру.

Не зважаючи на всю складність цих постанов, театр виїздить з ними на місця до тих шкіл, де діти не мають змоги йти до центру і мають обслуговуватися іншими театрами.

Багато гірша справа з художнім обслуговуванням дітей на селі, але тут прийшов на допомогу ляльковий театр. Він винайшов і розповсюдив пересувний портативний ляльковий театр у чемодані. Там—п'єси, ляльки, інструкції і фото, як зробити і водити ляльку і як поставити цю п'єсу, і взагалі увесь необхідний реквізит. А чемодан під час вистави перетворюється на ширму. За завданням ЦК ЛКСМУ ляльковий театр надіслав такий

Алексеева Ліда (10 років)—одна з кращих юних художників м. Харкова.

Малюнок—власна композиція учня
І. Бойча (люботинська школа № 4).

чемодан до чорнобильського палацу піонерів і жовтенят, за наказом заступника наркома освіти т. Хвилі — до села Хабне, за завданням обласного відділу народної освіти — до Краснокутського району і т. ін. Замовлення на ці

чемодани більшають, але не всі мають на це кошти (комплект коштує покищо 450 крб.).

Досвід показав, що діти й самі дуже швидко опановують техніку лялькового театру. Під час виїздів театр перевів 6 семінарів художньо-масової роботи.

Уперше охоплено дітей дошкільного віку, дітей ясел. Проведено кілька семінарів з працівниками ясел у цій справі. Для дітей від 2 до 5 років виготовлено спеціальну п'єску «Ванюшка», герой якої став улюбленим персонажем цих дітей.

Шириться і поглиблюється самодіяльний рух щодо лялькового театру. При палаці піонерів і жовтенят міста Полтави з нашою допомогою організовано ляльковий театр. Працівники лялькового театру керують гуртками у Люботині, в колонії ім. Горького, в 83 школі, салтівському клубі і т. ін. Театр допомагає і професійним ляльковим театрам (Сталіно, Одеса).

Являючи собою найпортативнішу художню одиницю, ляльковий театр є справді міцним художнім знаряддям комуністичного виховання дітей.

Три прекрасний Спектакль

Спектакль «Мік» — перша робота нашого театру над дитячою п'єсою. Тепер, після того, як спектакль був поставлений багато разів перед дитячою аудиторією, ми можемо з певністю сказати, що нам пощастило здійснити основні завдання, які ми ставили перед собою у створенні цього спектакля.

Визначаючи стиль спектакля, як ексцентричної комедії-гри, ми не помилились в основному — в якнайбільшій активізації глядачів, залучаючи їх до дії й до гри з персонажами спектакля. До цього основного завдання ми прийшли, спостерігаючи дитячу аудиторію на інших спектаклях і на численних читаннях п'єси «Мік» під час попереднього пророблення.

Встановивши, що дитяча аудиторія, крім сприйняття того, що відбувається на сцені, завжди перебуває в активному стані, не тільки висловлюючи вголос свої думки, але й бажаючи взяти безпосередню участь у подіях, які відбуваються на сцені, — ми поставили перед собою завдання організувати цю активність ребятам, віддаючи багато сюжетних моментів у руки організованої аудиторії. Всі спектаклі підтвердили правильність цього.

Спектакль в основному розв'язав це важливе принципіальне питання.

Спектакль глибоко хвилює всякого дорослого. Хвилює поведінкою переповненого юними глядачами зала. Ребята не тільки хором розмовляють з виконавцями, але допомагають своїм улюбленим героям у їх боротьбі проти класового ворога.

Досить першої ноти оркестру, щоб увесь зал на просьбу улюбленого героя п'єси доктора Штрауса заспівав бадьору радянську пісню, підтримуючи його у фашистській тюрмі.

«Мік» — міністр Крукс (артист
А. Штенгель)

Деякі місця виступів ребята встановили самі на перших спектаклях і відтоді жоден спектакль не порушував цих установлених моментів активної участі в дії.

До третього акту зал являє собою напружену атмосферу: вирішується доля улюблених героїв, ніхто не сидить на місцях, скрізь напружена увага і буря захоплення, коли пролетаріат разом з піонером Міком рятують доктора Штрауса і його цінний винахід з рук фашистів і відправляють на свою справжню батьківщину пролетарів — до нас в СРСР.

Глибокою класовою ненавистю горять очі ребят, руки, стиснуті в кулаки, протягують вони до класових ворогів пролетаріату, що спинилися на сцені, і визчена в антракті пісня підтримує улюблених героїв, які йдуть до зала:

Зорі розгораються,
Сили всі збираються.
Фашизм, ми розправимся з тобою.
Струнками колонами
Придемо озброєні

До останнього й рішучого бою.

Активність зала — це наша основна принципіальна перемога у роботі над дитячим спектаклем.

Треба сказати ще кілька слів про заходи, які вживає театр під час антрактів. Відповідальним черговим по спектаклю «Мік» є Слон, який користується великою любов'ю ребят. Цей Слон починає кожний акт, дає вступне слово черговому акторові, встановлює тишу в залі дзвоником, який держить у хоботі, відириває завісу, оголошує антракти і т. д.

На антрактах Слон веде ребят до фойє, де приготувані столи для диткорів і юних художників, які з захопленням малюють і пишуть на теми про спектакль.

Такий досвід показав велику активність ребят і в цьому відношенні театр має вже на сьогодні велику колекцію дитячих рецензій і малюнків. Кращі з них ми маємо видати спеціальною брошурою.

Біля роаяля Слон організує в антрактах великий хор ребят, що з захопленням

вивчають одну з пісень, на які так багатий спектакль «Мік».

Наслідки нашого першого досвіду дають нам упевненість у тому, що ми стоїмо на правильному шляху у створенні дитячого спектакля, правильно підходячи до специфічної аудиторії дітей молодшого віку.

М. М. Петіна (Мік) і Г. В. Глобі (його батько) з вистави «Мік».

«Мік» — мавпа.